

De enkelte binds størrelse synes at ligge mellem 300 og 600 sider, og hele værket skulle efter dette antages at komme til at omfatte ca. 3.000 sider.

De to foreliggende bind giver ved den første gennemlæsning et stærkt indtryk af tysk geografis imponerende indsats gennem det sidste decennium. Man har lagt vægt på at samle et meget stort antal kendsgerninger og at opstille disse systematisk og på en sådan måde, at man relativt let finder frem til det, man søger. Der er register og litteraturliste til hvert bind, og anvendelsen til opslag er således lagt til rette, at også ikke-faggeografer vil kunne bruge værket.

Man vil næppe i Skandinavien bruge værket som lærebog i større stil, fordi stoffet er så omfattende, at man næppe vil kunne anbefale en sådan anvendelse. Derimod må man forudse, at denne nye håndbog vil blive brugt i meget stort omfang som opslagsværk.

Niels Nielsen.

Caesar R. Boettger: Die Haustiere Afrikas. Ihre Herkunft, Bedeutung und Aussichten bei der weiteren wirtschaftlichen Erschliessung des Kontinents. Gustav Fischer Verlag, Jena 1958. 17,5 × 24,5 cm. 314 s. DM 31,20.

Denne bog er noget af en skuffelse for den, der – vildledt af titelen – mener at have fået fat i et værk, hvis hovedemne er Afrikas husdyr. Det grelleste eksempel er følgende. Afsnittet om kvæget »Das Rind« optager side 33 til 73, 41 sider. Nu må man erindre, at kvæget både set fra et kulturhistorisk og et økonomisk synspunkt er Afrikas interessanteste husdyr. Af de 41 sider drejer de første 24 sider sig om kvægets domesticering i almindelighed, de zoologiske hovedtyper (primigenius, longifrons m. m.) og kvægracer i Europa. Kun få bemærkninger om kvæget i Afrika er indskudt. De næste 8 sider drejer sig om kvæget i Nord-Afrika, ikke mindst i oldtidens Ægypten. Endelig de sidste 11 sider (en fjerdedel af afsnittet) handler om kvæget i Afrika syd for Sahara. Men her er ikke tale om nogen indtrængende behandling af dette emne. Man får en populær oversigt (dog uden kort) over de vigtigste kvægracers udbredelse og oplysninger om indførelsen af europæiske kvægracer i nyere tid. En del er etnografi, således handler næsten en hel side om Masai'ernes kvægavl og kvægrøverier.

Forfatteren er forhenværende professor i zoologi, men hans bog er i høj grad kulturhistorisk indstillet. Han benytter mange af arkæologiens oplysninger, og som zoolog er han i stand til på udmærket måde at udnytte afbildninger af og beretninger om husdyrene, som stammer fra den nære Orient og middelhavsregionens oldtidskulturer. Men iøvrigt er hans kulturhistoriske og etnografiske viden så usikker, at man ikke tør benytte bogen uden kontrol. Side 2 oplyses det: »Die Iberer hatten eine westhamitische Sprache«. Baskisk formenes at repræsentere de iberiske sprog, som ellers kun kendes gennem få indskrifter. Hugo Schuchardt har i 1912–13 prøvet at påvise slægtskab mellem koptisk og baskisk, men det er ikke lykkedes at bevise noget. Flere sider bruges til at referere E. Hahns i 1890'erne fremsatte nu ganske forældede opfattelse af kvægets domesticering. Side 39 fremsættes den teori, at ploven er opstået af hakken, idet man spændte oxen for et langt hakkeskaft.

Forfatteren aner øjensynligt ikke, at der foreligger en betydelig litteratur om plovens oprindelse. Han går roligt ud fra, at kvægets tæmning har været forbillede for domesticering af fåret og geden. Sandsynligst er det dog, at småkvæget har været taget i brug af mennesket før det store.

Der gives mange interessante zoologiske og biologiske oplysninger. F. eks. nævnes det forhold, at når europæiske husdyr indføres i et oversøisk land, ved de først ikke at vare sig for det nye hjemms giftplanter. Fremstillingen af hestens tæmningshistorie, der bl. a. er bygget på afhandlinger af O. Antonius og russeren B. T. Rumjancev, synes god. Ligeså er oplysningerne om kamelens historie udførlige og velunderbyggede. Men i begge tilfælde bevæger vi os atter mere uden for Afrika end inden for denne verdensdel. Iøvrigt er mange andre dyr behandlet: Hund, kat, svin, struds, høne o. m. a.

I et slutningskapitel stilles forslag om fremtidig domesticering af en række dyr fra den afrikanske fauna. Elsdyrantilopen er i stand til at levere kød og huder, måske også mælk. Steppezebraen kunne tænkes anvendt som trækdyr o.s.v.

Bogen anbefales til brug med en vis varsomhed.

C. G. Feilberg.

Alfons Gabriel: Das Bild der Wüste. Verlag Adolf Holzhausens Nfg., Wien 1958. 20 × 26 cm. 282 s., 32 ill., 7 kortskitser. Pris Sch. 165,—.

Temaet i Alfons Gabriels bog er ørkenen, en landskabstype, som dækker 5–6 % af vor klodes overflade. Med denne bog ønsker forfatteren at give læseren et billede af ørkenen, sådan som den opfattes af den rejsende, der holder af de tørre områder, og som lader indtrykkene få tid til at fæstne sig.

I den første del af bogen giver forfatteren en skildring af ørkenens natur- og kulturgeografi, medens bogens anden del er helliget beskrivelser af forskellige ørkenrejser i Nordafrika, Arabien, Iran og Centralasien, foretaget af rejsende som Théodore Monod, Rosita Forbes, Anne Blunt, J. B. Philby, L. og G. Stratil-Sauer, forfatteren selv og ikke mindst Sven Hedin, som bogen er tilegnet.

Man savner skildringer fra bl. a. de amerikanske og australske ørkenområder, som ville have kunnet supplere den givne skildring på rette måde. Rejseberetningerne støttes af kortskitser. Det fotografiske billedmateriale er desværre alt for fåtalligt. Selv om det jo er uhyre vanskeligt at fremskaffe fototeknisk fuldkomne billeder af ørkenens storformer, så kunne mange enkeltheder i ørkenmilieuet have været illustreret, f. eks. planter og dyr. Charmen ved denne bog er dens originale opstilling og ikke mindst den kærlighed til ørkenen, som lyser ud af hver linie.

Merete Rentsch.

E. A. Boateng: A Geography of Ghana. Cambridge, at the University Press. 1959. 14,5 × 22 cm. 205 s. 46 figurer og kort i teksten. 24 billedplancher. 21 sh.

Denne bog er skrevet af senior lektoren i geografi ved universitetet i Ghana. Den er af den slags bøger, hvis fortale det er nyttigt at kigge igennem. Man ser da, at den i første række er beregnet for elever i